

Шарабидин кызы А.

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА ТОВАРДЫК БЕЛГИНИ КАТТООНУН
ЗАРЫЛЧЫЛЫГЫ**

Шарабидин кызы А.

**НЕОБХОДИМОСТЬ РЕГИСТРАЦИИ ТОВАРНОГО ЗНАКА В КЫРГЫЗСКОЙ
РЕСПУБЛИКЕ**

Sharabidin kyzy A.

NEED FOR REGISTRATION OF THE TRADEMARK IN THE KYRGYZ REPUBLIC

УДК:349.44 (575.2)

Макалада товардык белгилердин абалы, товарлардын төрүн тандоодо жана пайдаланууда, товардык белгини каттоодон өткөрүүнүн зарылчылыгы жөнүндө баяндалат.

Негизги сөздөр: товар, белги, каттоо, композиция, мамлекеттик.

В статье рассматриваются актуальные вопросы государственной регистрации товарных знаков и их виды.

Ключевые слова: товар, знак, регистрация, композиция, государственный.

The article deals with topical issues of state registration of trademarks and their types.

Key words: the goods, mark, registration, composition, state.

Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн рыногунда керектөөчү ар кандай өндүрүүчүлөрдүн бирдей товарларын жолуктуруусу мүмкүн. Бул өз кезегинде, өндүрүүчүлөрдүн ортосунда атаандаштыкты жаратат.

Керектөөчүлөргө башка өндүрүүчүлөрдүн товарларынын жана кызмат көрсөтүүлөрүнүн арасынан айырмалап өзүнүн товарын же кызмат көрсөтүүсүн кантип таанымал кылуу керек? Буга жетишүү үчүн өзүнүн продукциясын өзгөчөлөнтүү жана товардык белгини каттоодон өткөрүү керек.

Товардык белги интеллектуалдык менчик объектилеринин бири болуп эсептелет. Товардык белги колдонулуучу товарлардын мүнөзү товардык белгини каттоого эч качан бөгөт болуп саналбоого тийиш. Товардык белги юридикалык жактын. Ошондой эле ишкерлик кылып жүргөн жеке жактын атына катталышы мүмкүн.

Эгерде терминге токтоло турган болсок, анда товардык белгилер жана тейлөө белгилери – бул бир юридикалык же физикалык жактын товарларын жана кызмат көрсөтүүлөрүн башка юридикалык же физикалык жактын товарларынан жана кызмат көрсөтүүлөрүнөн айырмалоочу белгилер. Товардык белги – ишкана өз буюмдарын маалымдоочу оригиналдуу графикалык сүрөт, бөтөнчө коюлган ат, сан, тамга же сөздөрдүн өзгөчө айкалышуулары жана башка өнөр жай менчигинин объектилеринин бири.

«Товардык белгилер, тейлөө белгилери жана товарлар чыгарылган жерлердин аталыштары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы тарабынан сөз түрүндөгү, сүрөт түрүндөгү, көлөмдүү жана

айкалыштырылган белгилерди каттоо караштырылган.

Сөз түрүндөгү белгилерге табигый жана жасалма сөздөр, сөз мүнөзүнө ээ болгон тамгалардын айкалыштары, сөз айкаштары, сүйлөмдөр, тилдин башка бирдиктери, ошондой эле алардын айкалыштары кирет. Сөз түрүндөгү белгилер фантазиялуу мүнөзгө ээ болушу мүмкүн. Сөз түрүндөгү белгилер мүмкүн болушунча айтууга жеңил болууга жана чыгарылган продукциянын өзгөчөлүгүн чагылдырууга тийиш.

Сүрөт түрүндөгү товардык белгилер тирүү жандардын, предметтердин, жаратылыш жана башка объектилеринин сүрөттөлүштөрү, ошондой эле кайсы болбосун формалардын фигуралары, сызыктардын, темгилдердин, жалпак нерседеги фигуралардын композициялары болуп саналышат. Сүрөт түрүндөгү белгилер көзгө жеңил урунуп, жакшы эсте калууга жана жеке өзгөчөлүк милдетин натыйжалуу аткарууга тийиш.

Көлөмдүү товардык белгилерге көпчүлүк учурларда үч өлчөмдүү объектилер, фигуралар жана линиялар менен фигуралардын айкалыштары кирет. Негизинен бул товарлардын өздөрүнүн, идиштеринин жана таңактарынын өзгөчөлүү формалары.

Айкалыштырылган товардык белгилерге сүрөт түрүндөгүлөрдүн, сөз түрүндөгүлөрдүн жана көлөмдүүлөрдүн ар кандай мүнөздөгү элементтеринин айкалыштары ж.б. кирет.

Айрым өлкөлөрдө угуп жана жыттап билүүчү белгилерди дагы каттоо караштырылган. Ал эми биздин өлкөдө азырынча мындай товардык белгилерге каттоо жүргүзүлө элек.

Товардык белгини ишкананын жүзү деп эсептөөгө болот. Анткени пайда табуунун эн негизги объектилеринин бири. Интеллектуалдык менчиктин бул объектиси бир нече милдеттерди аткарат.

Биринчиден, товардык белги товарды таанууга жана бир өндүрүүчүнүн окшош товарларын жана кызмат көрсөтүүлөрүн башка өндүрүүчүнүктөн айырмалоого өбөлгө түзүү менен, товарды же кызмат көрсөтүүнү сатып алууда керектөөчүнүн тандап алуусун жеңилдетет.

Экинчиден, товардык белги товар өндүрүүчүнү аныктоого мүмкүндүк берет, б. а. керектөөчү бир эле товардык белги менен белгиленген товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү алуу менен, алардын бир эле өндүрүүчүгө ээ экендигин билет.

Үчүнчүдөн, товардык белги товардын сапатына кепилдик берет. Башкача айтканда, товардык белгинин ээси ушул товардык белги менен белгиленген бардык товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр белгилүү бир сапатка ээ боло тургандыгына кепилдик берет.

Төртүнчүдөн, товардык белги жарнаманын мыкты каражаты, керектөөчүнүн көңүлүн буруунун активдүү куралы катарында чыгат.

Товардык белги керектөөчүлөрдүн татыктуу товар тандоосуна шарт түзөт. Жогоруда айтылган товардык белгилерди товар ээси өз каалоосу менен тандап алат жана товардык белгиге так аныктама берип, коомго терс көрүнүштө болбоого тийиш.

Интеллектуалдык менчик жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган (Кыргызпатент) Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык товардык белгилерди, тейлөө белгилерин жана товарлар чыгарылган жерлердин аталыштарын коргоо жаатында бирдиктүү саясатты ишке ашырат, товардык белгилерди, тейлөө белгилерин каттоого өтүмөнү, ошондой эле товар чыгарылган жердин аталышын каттоого жана пайдалануу укугун берүүгө өтүмөнү карап чыгууга кабыл алат, алар боюнча экспертиза жүргүзөт, алардын мамлекеттик каттоосун ишке ашырат, күбөлүк берет, расмий маалыматтарды жарыялайт, өз компетенциясынын чегинде актылардын долбоорлорун иштеп чыгат, товардык белгилерге, тейлөө белгилерине жана товарлардын чыккан жерлеринин аталыштарына тиешелүү башка милдеттерди да ал жөнүндөгү Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан бекитилүүчү жобого ылайык аткарат. Товардык белгинин артыкчылыгы Кыргыз Республикасы катышуучусу болуп саналган, мыйзамда белгиленген тартипте күчүнө кирген эл аралык келишимдерге ылайык товардык белгини эл аралык каттоо боюнча белгилениши мүмкүн.

Өтүмнө берүүдө эл аралык стандартка – Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн эл аралык классификациясына (ТКЭК) ылайык товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн тизмеси көрсөтүлөт. Кайсы болбосун товардык белги белгилүү бир товарга, кызмат көрсөтүүгө карата катталат. ТКЭКте бардыгы болуп 45 класс бар. Алардын ичинен 34 класс – товарлардын класстары жана 11 класс – кызмат көрсөтүүлөрдүкү.

Класстарды тандоого болгон жоопкерчилик жана абдан көңүл коюу менен мамиле жасоо зарыл, анткени каттоого өтүмнө берилгенден кийин класстардын тизмесин кеңейтүүгө мүмкүн эмес.

Андан ары өтүмөнү эксперттөөдөн өткөрүү жүргүзүлөт, анын жүрүшүндө документтер, алардын таризделишинин тууралыгы жана билдирилген белгинин коргоого жөндөмдүүлүк шарттарына ылайыктуулугу текшерилет.

Экспертиза жүргүзүлгөндөн кийин, Кыргызпатент товардык белгини каттоо же каттоодон баш тартуу жөнүндө чечим чыгарат.

Оң чечим чыгарылган учурда Кыргызпатент товардык белгини Мамлекеттик реестрге каттоону жүргүзөт, ал жөнүндө маалыматтарды “Интеллектуалдык менчик” расмий бюллетенинде жарыялайт.

Катталган товардык белгиге күбөлүк берилет. Күбөлүк товардык белгинин биринчилигин, күбөлүктө көрсөтүлгөн товарларга карата товардык белгинин ээсинин артыкча ээлик укугун ырастайт.

Берилген күбөлүктүн күчүнүн мөөнөтү – 10 жыл, ал убакыт өткөндөн кийин укук ээси товардык белгини пайдаланууга каттоонун мөөнөтүн ар бир жолу 10 жылга чексиз узарта берүүгө укуктуу. Товардык белгинин күчүнүн узактыгынан улам, белгинин күчүнө баа берүүгө болот.

Товардык белгиге карата өтүмнө (мындан ары – өтүмнө) ишкердик иш-аракетти жүзөгө ашырып жаткан юридикалык же жеке жак тарабынан Кыргызпатентке берилет. Товардык белгини каттоо үчүн Кыргызпатент тарабынан жасалган бардык аракеттер үчүн өтүмнө ээси алымдарды төлөйт, алардын өлчөмдөрү Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен бекитилген “Ойлоп табууларды, пайдалуу моделдерди, өнөр жай үлгүлөрүн патенттегендиги, товардык белгилерди, тейлөө белгилерин, товарлар чыгарылган жерлердин аталыштарын каттагандыгы, товарлар чыгарылган жерлердин аталыштарын пайдаланууга укук бергендиги үчүн алымдар жөнүндө жобо” менен караштырылган. Эгерде товардык белги каттоодон өткөрүлгөндөн кийин, товардык белгини башка тарап мыйзамсыз жасап алса, анда товардык белги кыргызпатент тарабынан корголот.

Ошентип, өз товарын жекелештирүү жана керектөөчүлөрдүн көңүлүн буруу үчүн, ошондой эле ак ниет эмес атаандаштыктын курмандыгы болуп калбас үчүн жана ушул товардык белгинин ээсинин мыйзамдуу укугун бузбоо үчүн товардык белгини же тейлөө белгисин каттоодон өткөрүү зарыл. Ошол эле учурда товардык белгилер товар базарынын, ишкердик менен алектенгендердин өнүгүүсүнө жана керектөөчүлөрдүн татыктуу товар тандоосуна шарт түзөт. Ошондуктан товар базары чөйрөсүндөгү чакташууларды, укук бузууларды алдын алуу үчүн товардык белгилерди каттоодон өткөрүү абзел.

Нормативдик укуктук актылар:

1. Кыргыз Республикасынын Граждандык Кодекси 2-б. 1999-ж. 5-январь (по состоянию 3 июля 2014. №111).
2. КРнын «Товардык белги, тейлөө белгиси жана товар чыгарылган жерлердин аталыштары» жөнүндөгү мыйзамы., [\(2014-жылдын 6-февралындагы № 28](#) Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)
3. КРнын «Патент жөнүндө» мыйзамы (2013-жылдын 25-январындагы № 8 редакциясына ылайык).

Адабияттар:

1. Коммерческое право. Учебник под ред. А.П. Овечкин Москва. 2008 г. С. 56.
2. Коммерческое право. Учебник под ред. Рассолова М.М. Москва. 2001 г. С. 165.
3. Коммерческое право. Учебник под ред. Круглова Н.Ю. Москва 2000 г. С. 132.
4. Мусакожоев Ш. «Экономика» энциклопедиялык окуу куралы. Бишкек. 2003-ж. 366-б.

Рецензент: доктор философских наук
Байгазиев С.